

**RAPPORT
PERIODIEK KWALITEITSONDERZOEK
BASISSCHOOL DE AKKERWINDE**

School : Basisschool De Akkerwinde
Plaats : Vianen
BRIN-nummer : 06XB
Onderzoeksnummer : 90511

Datum schoolbezoek : 12 en 13 maart 2007
Datum vaststelling : 2 mei 2007

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	5
2 KWALITEITSPROFIEL	7
3 BESCHOUWING	11
4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT	17

1 INLEIDING

Het periodiek kwaliteitsonderzoek

Op 12 en 13 maart 2007 bezocht de Inspectie van het Onderwijs Basisschool De Akkerwinde in het kader van een periodiek kwaliteitsonderzoek (PKO). Daarbij heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de kernindicatoren van een aantal kwaliteitsaspecten, op grond van het door de inspectie gehanteerde toezichtkader primair onderwijs 2005.

Bij dit PKO doet de inspectie onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs door zich te richten op de kern van goed onderwijs op de school. Het gaat hierbij om kernindicatoren die betrekking hebben op het aanbod, de onderwijstijd, het pedagogisch handelen van leraren, het didactisch handelen van leraren, de afstemming op de onderwijsbehoeften van leerlingen, de actieve en zelfstandige rol van leerlingen, het schoolklimaat, de begeleiding, de zorg, de resultaten en de ontwikkeling van leerlingen.

In de brochure 'Toezichtkader PO 2005' vindt u achtergrondinformatie over de indicatoren die de inspectie bij haar toezicht in ogenschouw heeft genomen. U kunt deze brochure downloaden van de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl.

Op grond van het kwaliteitsprofiel van de school dat naar aanleiding van een vorig inspectiebezoek is opgemaakt, op basis van risicofactoren die bij de inspectie bekend zijn of afspraken die met de school zijn gemaakt, of op basis van de informatie die door de school is toegestuurd kan de inspectie besluiten om niet alleen de kernindicatoren te onderzoeken maar meer indicatoren bij het onderzoek te betrekken. Dit is bij uw school niet aan de orde geweest.

Indien de school in het kader van zelfevaluatie over een bepaalde indicator of over een bepaald kwaliteitsaspect voldoende betrouwbare en valide gegevens heeft verzameld kan in overleg tussen school en inspectie besloten worden om de oordelen uit de zelfevaluatie alleen te verifiëren en deze niet zelf opnieuw te onderzoeken. Zo sluit de inspectie niet alleen aan bij de specifieke situatie van de school, maar wordt de school bovendien niet onnodig belast.

Uw school heeft naast de schoolgids en het schoolplan de volgende documenten ingestuurd die op uw zelfevaluatie-activiteiten en schoolontwikkeling betrekking hebben:

- Ad 1.3 (evalueren onderwijs en leren): Resultaten ouderenquête.
- Ad 1.4 (planmatig werken aan verbeteractiviteiten): Schoolontwikkelingsplan De Akkerwinde 2006 - 2007.
- Diversen: Toetslijn basisschool de Akkerwinde 2006 - 2007; observatieschema groep 1-2.

De gegevens die uit deze documenten naar voren kwamen, zijn voor de inspectie aanleiding geweest om het door de school verkregen oordeel op indicator 9.3 (ouderbetrokkenheid) over te nemen. Voor de overige indicatoren of kwaliteitsaspecten bevat de zelfevaluatie nog geen oordelen die berusten op voldoende objectieve en betrouwbare onderzoeksgegevens.

De opzet van het onderzoek

Het periodiek kwaliteitsonderzoek bestond uit de volgende activiteiten.

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Op uw school zijn verder vragenlijsten ingevuld door leerlingen/leraren/ouders. De resultaten zijn door de inspectie geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Alle groepen zijn bezocht.
- Bovendien heeft de inspectie over de kwaliteit van de kernindicatoren gesprekken gevoerd met de directie en de intern begeleider.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de kwaliteitsoordelen en de conclusies van het schoolbezoek besproken met directie en team. Daarbij was een vertegenwoordiger van het bevoegd gezag aanwezig.

De inhoud van het rapport

Het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs levert een kwaliteitsprofiel op van de school (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 wordt een beschouwing gegeven over de geconstateerde kwaliteit en wordt deze onder andere gezien in relatie tot de context of uitgangssituatie van de school. Indien van toepassing worden in deze beschouwing ook de toegevoegde indicatoren betrokken.

In hoofdstuk 4 is het vervolgoezicht aangegeven en worden, indien noodzakelijk, afspraken vermeld met betrekking tot wettelijke bepalingen waaraan de school niet voldoet.

2 KWALITEITSPROFIEL

Het kwaliteitsprofiel geeft een overzicht van de waarderingen die de inspectie heeft toegekend aan kernindicatoren die betrekking hebben op belangrijke kenmerken van goed onderwijs. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs.

In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs:

1. draagt niet of nauwelijks bij;
2. draagt onvoldoende bij;
3. draagt voldoende bij;
4. draagt in hoge mate bij;
5. niet te beoordelen (alleen bij Resultaten en Ontwikkeling van leerlingen). Deze waardering is gegeven indien de school over bepaalde indicatoren geen betrouwbare en valide gegevens beschikbaar heeft.

Het kwaliteitsprofiel van Basisschool De Akkerwinde

Kwaliteitszorg	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.		●		
1.2 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.			●	
1.3 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.		●		
1.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
1.5 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen.			●	
1.6 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van het onderwijs.			●	
1.7 De school waarborgt de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel.			●	
1.8 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van sociale integratie en actief burgerschap, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.			●	

Leerstofaanbod	1	2	3	4
3.1 De aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde zijn dekkend voor de kerndoelen.			●	
3.4 De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
3.5 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.		●		
3.6 De leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde zijn afgestemd op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen.			●	
3.8 De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlingengewicht biedt leerinhouden aan bij Nederlandse taal die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Tijd	1	2	3	4
4.4 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	
4.5 De school stemt de hoeveelheid tijd voor leren en onderwijzen bij Nederlandse taal en rekenen en wiskunde af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			●	

Pedagogisch handelen	1	2	3	4
5.3 De leraren zorgen ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.			●	

Didactisch handelen	1	2	3	4
6.1 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
6.3 De leraren leggen duidelijk uit.			●	
6.5 De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.		●		

Afstemming	1	2	3	4
7.1 De leraren volgen de vorderingen van hun leerlingen systematisch.			●	
7.3 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		

Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4
8.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	
8.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun eigen leerproces die past bij hun ontwikkelingsniveau.			●	

Sfeer op school	1	2	3	4
9.3 De ouders/verzorgers tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.				●
9.5 De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●	

Begeleiding	1	2	3	4
10.1 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Zorg	1	2	3	4
11.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens, bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	
11.3 De school voert de zorg planmatig uit.			●	
11.4 De school gaat de effecten van de zorg na.			●	

Resultaten	1	2	3	4	5
12.1 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
12.2 De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Ontwikkeling van leerlingen	1	2	3	4	5
13.1 De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		●			
13.2 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.			●		
13.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.			●		

3 BESCHOUWING

Dit hoofdstuk beschrijft het oordeel van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op basisschool De Akkerwinde en geeft een toelichting op het kwaliteitsprofiel uit het vorige hoofdstuk. Daarbij legt de inspectie zo mogelijk verbanden tussen de verschillende onderzochte indicatoren onderling - en voor zover relevant - tussen de indicatoren en de schoolcontext.

Algemeen beeld

De inspectie concludeert dat het onderwijs op basisschool De Akkerwinde van voldoende kwaliteit is. De resultaten aan het einde van de basisschoolperiode komen overeen met de kenmerken van de leerlingenpopulatie. De resultaten gedurende de schoolperiode vormen echter een risico. Met name op de onderdelen technisch en begrijpend lezen hebben te veel leerlingen een achterstand van drie maanden of langer. Overigens onderkent de school dit ook. Het leesonderwijs is één van de speerpunten van het beleid. Als mogelijke oorzaken van de tegenvallende leesprestaties wijst de inspectie in de eerste plaats op een aantal risico's in het aanbod. Zo is er nog onvoldoende sprake van een beredeneerd aanbod in de groepen 1-2. Ook beschikt de school nog niet over een methode voor voortgezet technisch lezen. Maar ook de afstemming van het onderwijs op de verschillen tussen de leerlingen is een aandachtspunt.

Positief is de inspectie over het onderdeel pedagogisch handelen, de actieve en zelfstandige rol van de leerlingen en de zorg en begeleiding.

Wel zijn ook op het aspect kwaliteitszorg nog enkele verbeteringen noodzakelijk.

Toelichting

Opbrengsten

De resultaten van de leerlingen op het eind van de basisschool liggen in de jaren 2005 tot en met 2007 gemiddeld rond het verwachte niveau. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de resultaten in 2005 beduidend onder het gemiddelde lagen. In de regel doen alle leerlingen mee aan de eindtoets.

Om de resultaten gedurende de schoolperiode te waarderen, heeft de inspectie zich gebaseerd op de prestaties bij technisch lezen, begrijpend lezen en rekenen/wiskunde (in de groepen 3, 4 en 6), zoals vastgesteld in de loop van dit schooljaar. Een analyse van de beschikbare gegevens laat zien dat de resultaten van de leerlingen niet op het niveau liggen dat mag worden verwacht. Op de onderdelen technisch lezen (groep 3 en 4) en begrijpend lezen (groep 6) hebben te veel leerlingen een achterstand van drie maanden of langer. Ook op het onderdeel rekenen/wiskunde (groep 6) liggen de resultaten maar net op het te verwachten niveau.

Deze constatering is overigens niet nieuw. Een door de school uitgevoerde trendanalyse heeft laten zien dat de leesprestaties van de leerlingen tegenvallen. Om die reden was het leren toepassen van interactief onderwijs één van de speerpunten van de schoolontwikkeling. Recent is de school ook gestart met flitslezen en is het tutorlezen ingevoerd. Verder vindt er onder andere een oriëntatie plaats op een methode voor (voortgezet) technisch lezen.

De inspectie heeft de sociale vaardigheden van de leerlingen niet kunnen beoordelen. De school maakt alleen in incidenteel gevallen gebruik van een instrument om de sociale vaardigheden van de leerlingen te bepalen. Overigens wil de school de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen een belangrijke plaats geven in het nieuwe schoolplan 2007 - 2011.

Ook spreekt de inspectie bij dit schoolbezoek geen oordeel uit over de vraag of leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen. Op schoolniveau zijn nog geen evaluaties beschikbaar.

De inspectie heeft vastgesteld dat het aantal leerlingen dat in de afgelopen twee jaren is blijven zitten of een verlenging van de kleuterperiode kreeg, onder het landelijk gemiddelde ligt.

Onderwijs en leren

Wat betreft het aspect aanbod waardeert de inspectie op één na alle indicatoren met een voldoende. Tijdens dit PKO ging de aandacht vooral uit naar het leerstofaanbod voor Nederlandse taal (inclusief lezen) en rekenen/wiskunde. De huidige leerinhouden voldoen aan de kerndoelen, worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van groep 8 en zijn in voldoende mate afgestemd op de leerlingenpopulatie. De leerinhouden voor taal/lezen en rekenen/wiskunde in de verschillende leerjaren sluiten nog onvoldoende op elkaar aan. Weliswaar wordt de doorgaande lijn in de groepen 3 tot en met 8 gewaarborgd door het gebruik van methodes, maar in de groepen 1-2 is nog onvoldoende duidelijk via welke leerlijnen de taal- en rekenontwikkeling wordt gestimuleerd. In deze groepen wordt thematisch gewerkt. Bij de uitwerking van de thema's maken de leraren gebruik van aspecten van de taal- en rekenontwikkeling, maar duidelijke leerlijnen die stap voor stap de bakens uitzetten waarlangs het onderwijs wordt aangeboden, ontbreken nog.

Wat het aspect tijd betreft komt de inspectie tot de conclusie dat de leraren efficiënt gebruik maken van de geplande onderwijstijd.

De tijd die leerlingen kunnen besteden aan het verwerven van de basisvaardigheden (taal/lezen en rekenen/wiskunde) is in voldoende mate flexibel. Zo biedt de school tijdens het zelfstandig werken ruimte voor (individuele) verschillen in tijdsbesteding. Daarnaast vindt differentiatie in onderwijstijd plaats afhankelijk van de onderwijsbehoeften van groepjes en/of individuele leerlingen (bijvoorbeeld door middel van extra begeleiding tijdens het 'zwammen', remedial teaching en huiswerk).

De voldoende bij het onderdeel pedagogisch handelen is voornamelijk gebaseerd op de indrukken die tijdens het onderzoek werden opgedaan. Deze indrukken vormen - tezamen met de gesprekken met leraren en directie - ook de basis voor de waarderingen bij diverse onderdelen van het didactisch handelen, afstemming en actieve en zelfstandige rol van de leerlingen.

Op basisschool De Akkerwinde zorgen de leraren ervoor dat de leerlingen elkaar respecteren zoals ze zijn en met elkaar omgaan volgens algemeen aanvaarde normen. De leraren zorgen voor een ontspannen sfeer, stimuleren het zelfvertrouwen van de leerlingen en tonen ook zelf in gedrag en taalgebruik respect voor de leerlingen.

De leraren leggen duidelijk uit, alhoewel ze hun handelen kunnen versterken door terug te grijpen op relevante informatie uit voorgaande lessen en de leerlingen duidelijk te maken wat ze aan het eind van een les worden geacht te kennen of te kunnen.

De leraren hanteren in voldoende mate activerende werkvormen en zij weten zo een productieve werksfeer te realiseren. De overheersende indruk van de inspectie was dan ook dat de leerlingen in voldoende mate betrokken zijn bij hun leerproces.

De gebruikte methoden voor Nederlandse taal en rekenen/wiskunde bieden de leraren mogelijkheden tot het aanleren van strategische vaardigheden.

Weliswaar worden deze vaardigheden door de leraren aangeboden, maar dit gebeurt nog weinig expliciet. Ook is de rol van de leerlingen soms nog te beperkt. Ze krijgen niet altijd gelegenheid om hun manier van aanpak te verwoorden en die te vergelijken met die van andere leerlingen.

De leraren bepalen de vorderingen van hun leerlingen, maar zij maken nog onvoldoende systematisch gebruik van deze gegevens voor de afstemming van het didactisch handelen. Weliswaar laten verschillende lessen zien dat de leraren er in slagen te differentiëren, toch is het beeld dat de school als geheel op dit belangrijke punt te zien geeft nog te wisselend. Zo is er in verschillende groepen vooral sprake van onderwijs gericht op de groep als geheel. Leerlingen die de uitleg niet (meer) nodig hebben, mogen bijvoorbeeld niet alvast aan de verwerkingsopdrachten beginnen. En wat de verwerking betreft gaat het soms voornamelijk om differentiatie in tempo.

In de groepen is voldoende sprake van zelfverantwoordelijk leren door de leerlingen. Er zijn leerlijnen ontworpen waarbij de leerlingen krijgen geleidelijk aan meer verantwoordelijkheid voor een deel van de organisatie (planning, correcte taakuitvoering, zelfcorrectie) van hun eigen leerproces. Overigens heeft de inspectie wel geconstateerd dat er op dit punt verschillen bestaan tussen de leraren. Het is dus van belang alert te blijven op het borgen van dit onderdeel.

De positieve waarderingen over het onderdeel sfeer op school baseert de inspectie op haar eigen indrukken, de vragenlijsten van de inspectie en de resultaten van de bij de ouders afgenomen enquête. Volgens de ouders gaan hun kinderen graag naar school. Het merendeel van de leerlingen geeft aan zich veilig te voelen op basisschool De Akkerwinde. Dit geldt ook voor de leraren. Overigens is het wel van belang alert te blijven op het gevoel van veiligheid. Het pesten vormt namelijk een bron van zorg voor de school.

Bij het onderdeel Zorg en begeleiding waardeert de inspectie alle indicatoren met een voldoende. In de eerste plaats zijn de instrumenten die de school gebruikt en de procedures die zij toepast om de ontwikkeling van de leerlingen te volgen toereikend en samenhangend. De school oriënteert zich op een geschikt instrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bepalen.

Ten tweede analyseert de school op basis van de gegevens uit het leerlingvolgsysteem de aard van de hulp die de leerlingen nodig hebben. Dit gebeurt onder andere tijdens de leerlingbesprekingen. Indien nodig wordt er een nader diagnostisch onderzoek afgenomen. Bij complexe problemen doet de school een beroep op externe instanties.

Ten derde kan de school - mede dankzij het voorgaande - voldoende waarborgen dat er sprake is van planmatige begeleiding voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Voor het handelingsplan is er een modelformulier in gebruik dat alle relevante onderdelen bevat.

In de vierde plaats worden ook de effecten van de zorg in voldoende mate systematisch vastgesteld, alhoewel de verslaggeving daarvan op de handelingsplannen in een enkel geval moet worden verbeterd.

Kwaliteitszorg

Alhoewel de school er blijk van geeft inzicht te hebben in de onderwijsbehoeften van haar leerlingen, is er nog onvoldoende sprake van het systematisch verzamelen en vastleggen van gegevens en het daaraan verbinden van conclusies voor de inrichting van haar onderwijs. Overigens heeft de directeur daar al wel een start mee gemaakt.

Daar tegenover staat dat de school de resultaten van haar leerlingvolgsysteem analyseert en trendanalyses maakt. Bovendien trekt ze daaruit de nodige conclusies voor haar onderwijs. Zo heeft de school bijvoorbeeld nieuwe methodes en het 'tutor' lezen ingevoerd.

Er is nog onvoldoende mate sprake van het evalueren van het leren en onderwijzen. In de afgelopen periode heeft de school namelijk geen gebruik gemaakt van een schoolzelfevaluatie-instrument om haar onderwijs door te lichten. Daar tegenover staat wel dat De Akkerwinde onlangs een ouderenquête heeft afgenomen. Binnenkort zullen ook de leerlingen een vragenlijst invullen.

De school beschikt over een schoolplan 2004 - 2007. Jaarlijks werkt de school haar voornemens verder uit. Dat is ook voor dit schooljaar weer gebeurd (Schoolontwikkelingsplan 2006 - 2007). Daarbij zet de school zich in om de beoogde doelen te operationaliseren aan de hand van de zogenaamde smart-criteria (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden). Analyse laat wel zien dat de school daar de ene keer beter in slaagt dan de andere.

Verder evalueert en borgt de school jaarlijks haar verbeteractiviteiten.

In de afgelopen periode waren belangrijke speerpunten het invoeren van nieuwe methodes (rekenen/wiskunde en Nederlandse taal), interactief onderwijs en het zelfstandig werken.

De school rapporteert in voldoende mate inzichtelijk over de kwaliteit van het onderwijs. Aan de ouders gebeurt dit via de schoolgids, de nieuwsbrieven en de website van de school. Het is overigens nog geen gewoonte om een jaarverslag te schrijven.

Sinds 1 januari 2006 brengt de inspectie ook in kaart in hoeverre scholen de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel waarborgen. Basisschool De Akkerwinde voldoet in voldoende mate aan de gestelde normen. Er is sprake van een vastgelegd veiligheidsbeleid dat gericht is op de preventie en afhandeling van incidenten. In dit kader is het wel van belang dat de school het gevoel van sociale veiligheid bij leerlingen en personeel regelmatig in kaart gaat brengen dan nu het geval is.

Sinds 1 oktober 2006 beoordeelt de inspectie ook in hoeverre scholen bijdragen aan het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie van leerlingen in de Nederlandse samenleving. De inspectie waardeert deze indicator als voldoende. Wel is het nog van belang dat de school haar visie en de planmatige uitwerking daarvan nader specificiert.

4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT

Bij dit PKO heeft de inspectie ook een onderzoek gedaan naar de naleving van een aantal wettelijke voorschriften. Dit onderzoek betrof de wettelijke voorschriften over de geplande onderwijstijd en over een door het bevoegd gezag vastgestelde schoolgids en schoolplan.

Op basis van dit onderzoek concludeert de inspectie dat de school aan deze wettelijke bepalingen voldoet.

De bevindingen van dit PKO leiden tot het volgende arrangement voor het vervolg van het toezicht (toezichtarrangement):

De aangetroffen kwaliteit van het onderwijs op de school vraagt geen aanpassing van de reguliere onderzoeksplanning van de inspectie.